

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма «Політологія»
Спеціальність 052 Політологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політології,
протокол № 01 від 30.08.2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Етнонаціональні проблеми сучасного світу
Викладач (-і)	Монолатій Іван Сергійович
Контактний телефон викладача	+380955826111
E-mail викладача	ivan.monolatii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	вівторок 15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Силабус навчальної дисципліни «Соціологія політичних партій» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія». Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні теорії партології, зокрема соціологічні теорії інституціоналізації політичних партій, менеджменту політичних партій. Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти другого рівня передбачає вивчення дисципліни «Соціологія політичних партій» за денною формою навчання в обсязі 90 годин, в тому числі: 12 годин лекцій, 18 годин семінарських занять і 60 годин самостійної роботи. Навчальна дисципліна вивчається протягом одного семестру; результатом засвоєння матеріалу є складання здобувачами вищої освіти другого рівня іспиту. <i>Лекційні заняття</i> системно охоплюють увесь курс, допомагають здобувачам освіти усвідомити його значення, обсяг і структуру, зміст окремих розділів і тем, надають змістовну, організаційну та методичну допомогу у самостійному їх вивченні, визначають найбільш складні теми та питання. Вивчення курсу «Соціологія політичних партій» передбачає засвоєння теоретичного матеріалу та формування практичних навичок. Важливо сформуванню у здобувачів систему теоретичних знань про поняття і генезу політичних партій, їхню інституціоналізацію, типологію політичних партій та партійних систем, функціонування в умовах демократичних суспільств Заходу та України. Проведення <i>практичних та семінарських занять</i> має на меті надати здобувачам вищої освіти першого рівня навички практичного застосовування набутих під час лекцій теоретичних знань про комплекс сучасних знань про алгоритм партійного будівництва, особливості функціонування та управління політичною партією; поглиблює свої знання про основні закономірності й тенденції розвитку політичного життя суспільства, а також місце та роль політичних партій в сучасному політичному процесі. <i>Самостійна робота</i> здобувачів освіти є невід’ємною складовою частиною навчального процесу. Основна мета самостійної роботи – засвоєння навчального матеріалу, передбаченого програмою курсу і не охопленого іншими видами занять – лекційними, семінарськими тощо. Самостійна робота здобувачів освіти сприяє розвитку у них	

критичного мислення та формування навичок цілеспрямованої самостійної роботи з літературними джерелами, нормативними документами, інформацією в цілому та вміння на їх основі аналізувати та вирішувати проблемні питання і робити власні висновки та обґрунтування як теоретичного, так і практичного характеру.

Опанувавши курс, здобувачі вищої освіти мають вміти використовувати теоретичні знання з дисципліни у практичній діяльності; використовувати понятійно-категоріальний апарат із царини партології; знати та розуміти природу, джерела та напрями функціонування політичних партій, їхній менеджмент.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціологія політичних партій» є формування умінь орієнтуватися у специфіці побудови, практичній діяльності політичних партій та функціонування партійних систем з метою підвищення рівня політичної компетентності та громадянської активності. Для досягнення поставлених цілей та виконання завдань необхідно знати: чинники, які впливають на виникнення політичних партій та способи їх утворення; організаційні типи політичних партій; сучасні тенденції у розвитку політичних партій та у структуруванні партійного спектру; алгоритм партійного будівництва; складові партійного брендінгу; фактори, які впливають на ефективність діяльності політичної партії; моделі політичних партій сучасної України; вміти: екстраполювати теоретико-методологічні знання у практику партійного будівництва; діагностувати найбільш складні задачі процесу партійного будівництва; виявляти основні критерії, за якими оцінюється якість політичної партії, її дієздатність та обирати ефективні методи забезпечення функціональності політичної партії; визначати соціальну базу та електоральну базу політичної партії; типологізувати внутрішньопартійні конфлікти, прогнозувати можливі варіанти їх розвитку та розробляти обґрунтовані рекомендації щодо їх розв'язання; комплексно аналізувати та оцінювати процес партійного будівництва в сучасній Україні

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

ІК-1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосовуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності:

СК-3. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК-4. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК-6. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Результати навчання:

РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни				
Лекції	12			
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18			
самостійна робота	60			
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
3	052 Політологія	2	Вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Соціологія політичних партій як галузь політичної науки. Організаційна будова політичних партій. Класифікація політичних партій за організаційним критерієм.)		2	2	10
Тема 2. Членство в партії та його типи. Партійний лідер. Особливості управління партією. Місце політичних партій у владі.		2	2	10
Тема 3. Проблемно-класова та ідеологічна орієнтація політичних партій. Електоральна діяльність політичних партій. Стратегія та тактика.		2	4	10
Тема 4. Вчення Алексіса де Токвіля про особливості партійних систем країн Європи та США.		2	2	10
Тема 5. Вчення Вільфредо Парето та Роберта Міхельса про інституціоналізацію політичних партій.		2	4	10
Тема 6. Теорії Макса Вебера та Моріса Дюверже про політичні партії та партійні системи, їхню взаємодію з соціумом.		2	2	10
ЗАГ:		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 30 балів; 2) написання контрольної письмової роботи – 10 балів; 3) виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру – 10 балів (з них 5 балів – за проєкт, 5 балів – за представлення). 4) написання екзаменаційної роботи – 30 балів. 5) Контроль самостійної роботи – 20 балів. Загальна кількість – 100 балів.			
Вимоги до письмових робіт	Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає:			

	– виявлення розуміння сутності понять і термінів – 3 бали; – вміння структурувати основні принципи та методи дослідження – 4 бали; – знання теоретичних засад, завдань, методів – 3 бали; Загальна кількість – 10 балів.
Семінарські заняття	На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 2 до 5 балів. 5 балів здобувач отримує за вичерпну бездоганну відповідь із наведенням двох і більше прикладів на підтвердження теоретичного положення, яке розглядається. 4 бали – за повну відповідь із наведенням двох і більше прикладів проте з однією-двома змістовими неточностями. 3 бали – за неповну правильну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей чи невірно наведені приклади або їх відсутність. 2 бали – за часткову, з грубими недоліками відповідь, або за її неадекватність завданню чи відсутність взагалі. При переведенні в бали в сумі можна набрати 30 балів. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач, який не виконав завдання, що виносилися на самостійну роботу, в установлений термін та отримав менше 30% за поточний контроль направляється на талон №2. До того часу, він має виконати/доопрацювати завдання та подати їх на перевірку викладачу.
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен; Форма здачі – письмова.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: здобувач зобов'язаний добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, які виносяться на практичні заняття та самостійну роботу. вчасно виконати письмове завдання (підготовка реферату; виконати підсумковий тест у зазначений день. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Академічна доброчесність: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшету чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Відвідування занять. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність здобувача на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та

спізнання без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Здобувачі мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача кожного вівторка о 15.00.

Навчання за індивідуальним графіком: здобувачі, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань. системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта: порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів на платформах самоосвіти Prometeus, Ed Era, Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни: здобувач, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу здобувачі мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

Література:

Основна

1. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму; пер. з нім. Київ: Основи, 1994. <http://litopys.org.ua/weber/wbr.htm>
2. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика; пер. з нім. Київ: Основи, 1998. <http://litopys.org.ua/weber/wbs.htm>
3. Гонюкова Л. Політичні партії як інститут державної політики та управління: теоретико-методологічний аналіз: монографія / Л. Гонюкова. К.: НАДУ, 2009. 392 с. <http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/Gonukova.pdf>
4. Монолатій І. Соціологія політичних партій: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2019. 46 с. <https://surl.li/gkzcit>
5. Монолатій І. Етнопериферійність. Участь суб'єктів західноукраїнської етнополітичної сфери в міжетнічній взаємодії, міждержавних конфліктах і культурі пам'яті. Дрогобич: Посвіт, 2022. 576 с. <https://www.historians.in.ua/index.php/en/novi-knizhki/2927-ivan-monolatiij-zakhidnoukrajinska-etnopolitichna-sfera-pro-et-contra>
6. Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р. Партологія: Навч. посібник. Київ: Арістей. 2006. 432 с. <https://surl.li/sxchgn>
7. Основи демократії. Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / За заг. ред. А. Колодій. Київ: Вид-во "Ай Бі", 2002. 684 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Osnovy_demokratii.pdf?PHPSESSID=hqip2krd3it4vjmp9814kdmd06

8. Токвіль А., де. Про демократію в Америці; пер. з фр. Київ: Юніверс, 1999.
<http://litopys.org.ua/tocq/toc.htm>
9. Шведа Ю. Теорія політичних партій і партійних систем. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 325 с. <https://surl.li/pgwilm>
10. Maurice Duverger. Political Parties: Their Organization and Activity in the Modern State. Methuen, 1964. 439 p. <https://archive.org/details/politicalparties0000duve>

Допоміжна

1. Монолатій І. Конфігурація партійних систем Східної і Центральної Європи. Вісник Прикарпатського університету. Політологія. 2006. Вип. 1. С. 67-75.
2. Монолатій І. Політико-соціальне спрямування діяльності політичних партій. Вісник Прикарпатського університету. Політологія. 2007. Вип. 2-3. С. 145-151.
3. Себайн Дж. Г., Торсон Т. Д. Історія політичної думки; пер. з англ. Київ: Основи, 1997. <http://litopys.org.ua/istpolit/ipd.htm>
4. A Handbook on working with Political Parties. <https://www.ec-undp-electoralassistance.org/wp-content/uploads/2018/08/undp-contents-publications-a-handbook-on-working-with-political-parties-English.pdf>
5. Political Parties and the transition to Democracy.
<https://www.eods.eu/library/NDI.Political%20Parties%20and%20the%20Transition%20to%20Democracy.pdf>

Рекомендовані курси на платформах самоосвіти

Курс ВУМ «Політичні ідеології: як розбиратись в політичних течіях»
<https://vumonline.ua/course/political-ideologies/>

Курс Prometheus «Громадська та політична участь: базовий курс»
<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/hromadska-politychna-uchast-bazovyi/>

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Викладач _____ І. С. Монолатій